

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЦЕНТР "ДАРЫН" ОБЛАСТНАЯ ОЛИМПИАДА ПО ОСНОВАМ ПРАВОВЕДЕНИЯ-2023

10 класс решение ситуационной задачи (50 баллов)

Несовершеннолетний Асан., после окончания специализированного колледжа работал электриком на СТО, где заключил договор займа на сумму, эквивалентную 70 000 тенге. Когда его родители об этом узнали, они потребовали расторгнуть договор, заключенный без их согласия, но заимодаватель Данияр. отказался это сделать, ссылаясь на то, что Асан. уже считается дееспособным, так как имеет самостоятельный заработок и работает по трудовому договору. Соответственно, вправе самостоятельно заключать подобные договора. Родителей это объяснение не удовлетворило, и они обратились в орган опеки и попечительства, который согласился с мнением заимодавателя Данияра. Но родителей Асана. и это не убедило, поэтому они обратились в суд о признании сделки недействительной.

Вопросы к задаче:

1. В каких случаях наступает полная дееспособность?
2. Можно ли признать договор займа в данном случае недействительным?
3. Какие сделки вправе совершать несовершеннолетние в возрасте до 14 лет?

Участнику олимпиады предлагается решить ситуационную задачу, которую следует раскрыть в соответствии со следующими критериями оценки:

- ✓ Способность к грамотному изложению материала – 10 баллов.
- ✓ Наличие научной аргументации - 20 баллов.
- ✓ Пути решения задачи в соответствии с действующим законодательством – 20 баллов.

Время проведения – 60 мин.

ОТВЕТЫ

В каких случаях наступает полная дееспособность? **ГКРК ст17**

Можно ли признать договор займа в данном случае недействительным? **Можно**

Какие сделки вправе совершать несовершеннолетние в возрасте до 14 лет? **Ст 23
ГКРК**

В соответствии с нормами Гражданского кодекса РК содержание дееспособности несовершеннолетних классифицируется в зависимости от возрастных категорий: до 14 лет и от 14 до 18 лет. Иначе говоря, частичная дееспособность и неполная дееспособность. Остановимся подробнее на дееспособности несовершеннолетних до 14 лет.

Статья 23 Гражданского кодекса Республики Казахстан предусматривает, что за несовершеннолетних, не достигших четырнадцати лет (малолетних), сделки совершают от их имени законные представители, если иное не предусмотрено законодательными актами. Несовершеннолетние в возрасте до четырнадцати лет (малолетние) вправе самостоятельно

совершать лишь соответствующие их возрасту мелкие бытовые сделки, исполняемые при самом их совершении.

Первый момент, на котором необходимо остановиться, это категория соответствующих возрасту несовершеннолетнего мелких бытовых сделок, исполняемых при самом их совершении. Очевидными являются следующие признаки таких сделок, как их бытовой характер, соответствие возрасту несовершеннолетнего и их исполнение при самом совершении, то есть, совершение таких сделок в устной форме. Что касается определения такой сделки в качестве мелкой, необходимо учитывать тот факт, что эта категория напрямую связана с социальным положением самого несовершеннолетнего и его семьи, условий проживания. Соответственно, установление сделки в качестве мелкой осуществляется индивидуально по каждому конкретному случаю.

В отличие от малолетних, содержание дееспособности несовершеннолетних от 14 до 18 лет определяется следующим образом. В статье 22 ГК РК предусматривается, что несовершеннолетние в возрасте от четырнадцати до восемнадцати лет совершают сделки с согласия их законных представителей.

Статья 17 ГК РК дееспособность граждан

Способность гражданина своими действиями приобретать и осуществлять гражданские права, создавать для себя гражданские обязанности и исполнять их (гражданская дееспособность) **возникает в полном объеме с наступлением совершеннолетия, то есть по достижении восемнадцатилетнего возраста.**

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ «ДАРЫН» ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ
ҚҰҚЫҚТАНУ НЕГІЗДЕРІНЕН ОБЛЫСТЫҚ ОЛИМПИАДА-2023

10 сынып ситуациялық мәселені шешу (50 балл)

Кәмелетке толмаған Асан., мамандандырылған колледжді бітіргеннен кейін техникалық қызмет көрсету станциясында электрик болып жұмыс істеп, 70 000 теңгеге тең сомада несие шартын жасасқан. Мұны білген ата-анасы олардың келісімінсіз жасалған келісім-шартты бұзуды талап еткен, бірақ несие беруші Данияр., Асанның өз табысын тауып, жұмыс істейтіндігіне байланысты қазірдің өзінде әрекетке қабілетті деп танылғанын айтып, одан бас тартты. Бұл түсініктеме ата-аналарды қанағаттандырмай, олар қорғаншылық және қамқоршылық органына жүгінді, олар несие беруші Даниярдың пікірімен келіскен.

Бірақ Асанның ата-анасы сенбегендіктен, мәмілені жарамсыз деп тану үшін сотқа жүгінген.

Тапсырмаға арналған сұрақтар:

1. Толық құқық қабілеттілік қандай жағдайларда пайда болады?
2. Бұл жағдайда қарыз шартын жарамсыз деп тануға болады ма?
3. 14 жасқа толмағандар қандай мәмілелер жасауға құқылы?

Олимпиадаға қатысушы келесі бағалау критерийлеріне сәйкес шешілуі тиіс ситуациялық есепті шешуге шақырылады:

- ✓ Материалды дұрыс жеткізе білу – 10 ұпай.
- ✓ Ғылыми пайымдаудың болуы – 20 балл.
- ✓ Қолданыстағы заңнамаға сәйкес мәселені шешу жолдары – 20 балл.

Өткізу уақыты - 60 мин.

ЖАУАБЫ:

1. Толық құқық қабілеттілік қандай жағдайларда пайда болады? **ҚР АҚ 17 бап**
2. Бұл жағдайда қарыз шартын жарамсыз деп тануға болады ма? **Иә**
3. 14 жасқа толмағандар қандай мәмілелер жасауға құқылы? **ҚР АҚ 23 бап**

Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің нормаларына сәйкес кәмелетке толмағандардың әрекет қабілеттілігінің мазмұны жас санаттарына қарай жіктеледі: 14 жасқа дейін және 14-тен 18 жасқа дейін. Басқаша айтқанда, ішінара және толық емес әрекет қабілеттілік. 14 жасқа толмағандардың әрекет қабілеттілігіне толығырақ тоқталайық.

Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 23-бабында он төрт жасқа толмаған кәмелетке толмағандар (кәмелетке толмағандар) үшін, егер заң актілерінде өзгеше көзделмесе, мәмілелерді олардың атынан заңды өкілдері жасайтыны көзделген. Он төрт жасқа толмаған

кәмелетке толмағандар (кәмелетке толмағандар) өздерінің жасына сәйкес, олар жасалған сәтте жасалған ұсақ тұрмыстық мәмілелерді ғана өз бетінше жасауға құқылы.

Бірінші тоқталатын мәселе – кәмелетке толмағандардың жасына сәйкес келетін, олар жасалған сәтте орындалатын ұсақ тұрмыстық мәмілелердің санаты. Мұндай мәмілелердің келесі белгілері айқын, мысалы, олардың күнделікті сипаты, кәмелетке толмаған жасына сәйкестігі және комиссияның өзінде жасалуы, яғни мұндай мәмілелердің ауызша жасалуы.

Мұндай мәмілені кішігірім деп анықтауға келетін болсақ, бұл категория кәмелетке толмағанның және оның отбасының әлеуметтік жағдайына, тұрмыс жағдайына тікелей байланысты екенін ескеру қажет. Тиісінше, мәміленің шағын ретінде белгіленуі әрбір нақты жағдай үшін жеке жүзеге асырылады.

Кәмелетке толмағандарға қарағанда 14 жастан 18 жасқа дейінгі кәмелетке толмағандардың әрекет қабілеттілігінің мазмұны келесідей анықталады. Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 22-бабында он төрт жастан он сегіз жасқа дейінгі кәмелетке толмағандар мәмілелерді заңды өкілдерінің келісімімен жасайды.

ҚР Азаматтық кодексінің 17-бабы Азаматтардың әрекетқабілеттілігі

1. Азаматтың өз әрекетімен азаматтық құқықтарға ие болу және оны жүзеге асыру, өзі үшін азаматтық міндеттер жасау және оларды орындау қабілеті (азаматтық әрекет қабілеттілігі) кәмелетке толған кезде, яғни он сегіз жасқа толған кезде толық көлемде туындайды.